

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук,
ст. наук. співроб. Литвак Олени Олегівни
на дисертаційну роботу Зінченка Віктора Михайловича
«Синдром полікістозних яєчників у дівчат-підлітків
пубертатного періоду: діагностика та тактика лікування»,
поданої в разову спеціалізовану раду ДФ 26.613.086
при Національному університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: чл.-кор. НАМН України, професор, доктор медичних наук, професор кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Вдовиченко Юрій Петрович.

1. Актуальність обраної теми дисертації

Враховуючи незавершеність розвитку репродуктивної системи, гінекологічні захворювання у дівчаток мають інакший перебіг, ніж у дорослих, крім того, зустрічається ряд патологічних станів, які дорослим жінкам не властиві. Нерідко оваріальна патологія, починаючись функціональними розладами в пубертаті, при неадекватній лікарській тактиці переходить у важкі морфологічні зміни, що трактуються як синдром полікістозних яєчників. З огляду на це все, гостро постають питання ранньої діагностики, клініки, лікування і профілактики розвитку синдрому полікістозних яєчників в періоді статевого дозрівання. Актуальність досліджень з цієї проблеми диктується високою поширеністю синдрому полікістозних яєчників у дівчаток-підлітків.

Період статевого дозрівання є періодом ризику розвитку синдрому полікістозних яєчників, оскільки характеризується фізіологічним підйомом наднирково-залозних андрогенів, нестійкістю цирхорального ритму гонадотропінів, гіпопрогестеронемією, гіперінсулінемією, частою ановуляцією. Дефіцит прогестерону в пубертаті сприяє пролонгації підвищення секреції лютеїнізуючого гормону, тестостерону, розвитку синдрому полікістозних яєчників і гіперандрогенії. Усі вищеперераховані зміни призводять до порушення репродуктивного здоров'я дівчат-підлітків та підтверджують актуальність обраного наукового напрямку.

Дисертаційна робота Зінченка В.М. присвячена актуальній проблемі акушерства – підвищенню ефективності лікування синдрому полікістозних яєчників у дівчат пубертатного періоду на підставі вивчення клініко-ехографічних та ендокринологічних особливостей, а також удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Виконана науково-дослідна робота є фрагментом наукової роботи кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика на тему «Актуальні аспекти охорони репродуктивного здоров'я жінок, прегравідарної підготовки та пренатальної діагностики в сучасних умовах» (номер державної реєстрації 0117U006095, термін виконання: 2017-2025 роки).

3. Новизна дослідження та одержаних результатів

Дисертантом завдяки сучасним методам дослідження встановлено нові аспекти патогенезу синдрому полікістозних яєчників у пубертатному періоді, які полягають у підвищенні рівня лютеїнізуючого гормону та тестостерону при одночасному зниженні вмісту тестостерон-естрогензв'язуючого глобуліну, а рівень фолікулостимулюючого гормону і естрадіолу не змінюється. Показано, що у структурі провідних причин розвитку синдрому полікістозних яєчників у пубертатному періоді супутні соматичні дизгормональні та дизметаболічні порушення складають 42,9%, а у 57,1% випадках спостерігається наявність генітальної патології та обтяжена спадковість захворювань репродуктивної системи. Отримані дані дозволили науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у дівчат із синдромом полікістозних яєчників у пубертатному періоді.

4. Теоретичне значення результатів дослідження

Проведені дослідження дозволяють підвищити ефективність лікування синдрому полікістозних яєчників у дівчат пубертатного періоду на підставі вивчення клініко-ехографічних та ендокринологічних особливостей. Поглиблене вивчення механізмів патогенезу синдрому полікістозних яєчників зможе науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних та

лікувально-профілактичних заходів у дівчат із синдромом полікістозних яєчників у пубертатному періоді.

5. Практичне значення результатів дослідження

Робота має вагому практичну складову. В результаті проведених досліджень вивчено порівняльні клініко-анамнестичні, ендокринологічні та ехографічні особливості синдрому полікістозних яєчників у дівчат пубертатного періоду із врахуванням віку та причин розвитку. Показано порівняльні аспекти різних методів лікування синдрому полікістозних яєчників у дівчат пубертатного періоду, а також їхній вплив на ендокринологічні, ехографічні та гемодинамічні зміни функціонального стану яєчників в динаміці лікування. За результатами роботи удосконалено та впроваджено алгоритм діагностичних і лікувально-профілактичних заходів у дівчат пубертатного періоду із синдромом полікістозних яєчників.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Усі положення, висновки, рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, достовірні, логічно витікають із результатів досліджень. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методики, використані автором в дослідженні, актуальні. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації одержані на достатньому фактичному матеріалі. В процесі дослідження було обстежено 160 пацієнток. Достатня для статистичної обробки кількість досліджень і клінічних спостережень дозволяють вважати отримані результати достовірними. Методи статистичного аналізу, які були використані в роботі, адекватні. Статистичний аналіз результатів дослідження проведений на сучасному рівні, коректно, за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Вірогідність отриманих наукових результатів підтверджена на практиці в основних та контрольних групах. Наведені в роботі таблиці та рисунки переконливі. Висновки конкретні і повністю підтверджуються результатами дослідження. Висловлені в роботі наукові положення та рекомендації науково обґрунтовані.

7. Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення

Дисертація викладена українською мовою на 159 сторінках друкованого тексту (основний текст займає 138 сторінок, список літератури розташований на 19 сторінках), складається із анотації, вступу, аналізу актуальних питань проблеми синдрому полікістозних яєчників у дівчат-підлітків, розділу, присвяченого методам дослідження і лікування, двох розділів власних досліджень, їх обговорення, висновків і списку використаних джерел, що включає 182 джерела, з яких 53 кирилицею і 129 латиною. Робота ілюстрована 16 таблицями та 2 рисунками.

Дисертація написана літературною мовою, грамотно. Всі розділи дисертації написані логічно, із дотриманням наукового стилю написання.

Вступ дисертації відображає актуальність досліджуваної проблеми, сформульована мета і завдання дослідження, відображена загальна характеристика роботи.

Перший розділ дисертації містить огляд актуальних літературно-інформаційних джерел, написаний літературною мовою, в традиційному плані, в якому автор розкриває сучасний стан проблеми синдрому полікістозних яєчників у дівчат пубертатного періоду та можливості профілактики у них порушень репродуктивного здоров'я.

Другий розділ дисертації «Матеріали та методи досліджень» описаний дизайн клінічного дослідження (критерії включення та виключення вагітних в дослідження, клінічна характеристика та розподіл дівчат за групами), описані методи загальних та спеціальних клінічних, інструментальних досліджень, включаючи повний опис проведених методик визначення досліджуваних показників. У розділі викладені методи статистичної обробки результатів дослідження та вказано на дотримання етичних норм при проведенні досліджень. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

У третьому розділі автором проведений аналіз клінічної характеристики дівчат із синдромом полікістозних яєчників, надана оцінка факторів ризику

на розвиток порушень репродуктивного здоров'я. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності, достатньо ілюстрований табличним і наглядним матеріалом та завершується резюме.

Основним розділом роботи є результати власних досліджень (четвертий розділ), в якому автор детально провів аналіз функціонального стану репродуктивної системи у дівчат із синдромом полікістозних яєчників, продемонстрував клінічну ефективність удосконаленого алгоритму лікувально-профілактичних заходів.

Характеризуючи, в цілому, розділи власних досліджень, необхідно підкреслити, що Зінченко В.М. провів багатогранні та об'ємні дослідження, які заслуговують на увагу як у науковому, так і в практичному плані. Кожний підрозділ завершується резюме, переліком публікацій автора, які відображають отримані результати.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» об'єднано і систематизовано отримані результати дисертаційної роботи, проведений їх порівняльний аналіз, зроблені конкретизуючі висновки та надані практичні рекомендації.

Висновки, які наведені в дисертації, повністю відображають зміст роботи, зроблені на основі фактичного матеріалу дисертації та статистичної достовірності отриманих результатів, відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Публікації по матеріалах дисертації повністю відповідають вимогам МОН України.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. Які показники вказують на розвиток порушень менструальної функції у дівчат із синдромом полікістозних яєчників?
2. Який патогенетичний зв'язок між порушеннями менструальної функції та ендокринологічними змінами ?
3. Які ехографічні показники є найбільш інформативними у дівчат із синдромом полікістозних яєчників?

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях

За матеріалами дисертації опубліковано 7 наукових робіт, з яких 5 – статті в наукових виданнях, рекомендованих МОН України, 4 – одноосібні, 1 – англійською мовою. Крім того, опубліковані 2 тез доповідей в матеріалах науково-практичних конференцій.

Основні положення роботи докладалися і обговорювалися на наукових конференціях Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, 2017-2020 рр.), науково-практичних семінарах з міжнародною участю «Міжнародні та вітчизняні стандарти надання гінекологічної допомоги» (20 жовтня 2016 року, м. Київ; 25 травня 2017 року, м. Київ).

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертантом спільно з науковим керівником – Вдовиченко Юрієм Петровичем. Автор самостійно провів патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначив методи дослідження.

Зінченко В.М. особисто провів дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Всі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження та підписанням інформованої згоди пацієнта за дизайном, затвердженим біомедичною експертизою.

Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені автором самостійно.

Шість із семи наукові роботи є самостійними. Спільно з науковим керівником обговорені та узагальнені наукові положення дисертації, оформлені висновки та практичні рекомендації.

10. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеня доктора філософії Зінченка В.М. на тему: «Синдром полікістозних яєчників у дівчат-підлітків пубертатного періоду: діагностика та тактика лікування» встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій через програму «Anti Plagiarism» та за допомогою системи Strike Plagiarism не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Зінченка В.М. є оригінальним.

11. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці

Основні положення дисертації, удосконалений алгоритм діагностичних і лікувально-профілактичних заходів у дівчат пубертатного періоду із синдромом полікістозних яєчників впроваджено у практичну роботу Київського міського центру репродуктивної та перинатальної медицини.

Результати вивчення патогенезу та профілактики порушень репродуктивного здоров'я включені в програму лекцій, практичних та семінарських занять та використовуються в навчальному процесі кафедри акушерства, гінекології та перинатології НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

12. Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради

Дисертація Зінченка Віктора Михайловича на тему «Синдром полікістозних яєчників у дівчат-підлітків пубертатного періоду: діагностика та тактика лікування» відповідає паспорту наукової спеціальності «Акушерство та гінекологія». Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

13. Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Зінченка Віктора Михайловича «Синдром полікістозних яєчників у дівчат-підлітків пубертатного періоду: діагностика та тактика лікування», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (наукова

спеціальність «Акушерство та гінекологія»), присвячена актуальній проблемі сучасного акушерства, є закінченим науковим дослідженням, яка містить нові положення і нові науково обґрунтовані результати, що, в цілому, розв'язують важливе науково-практичне завдання – підвищення ефективності лікування синдрому полікістозних яєчників у дівчат пубертатного періоду на підставі вивчення клініко-ехографічних та ендокринологічних особливостей, а також удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

Виходячи з актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Зінченка В.М. «Синдром полікістозних яєчників у дівчат-підлітків пубертатного періоду: діагностика та тактика лікування» повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 19.08.2015 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Зінченко Віктор Михайлович повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний опонент:

провідний науковий співробітник
наукового відділу малоінвазивної хірургії
ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної
та клінічної медицини» ДУС
доктор медичних наук, ст. наук. співроб.

